

Forum for natur og friluftsliv Buskerud

Et samarbeidsforum mellom 11 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Buskerud. Formålet er å styrke organisasjonenes arbeid med å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i aktuelle saker.

NVE
nve@nve.no

04.04.2016

Høringsvar Kjørstadelva kraftverk, Kongsberg kommune

Sammendrag

Kjørstadelva er en viktig del av nærnaturområdet til mange innbyggere i det omliggende området, og en utbygging av småkraft kan forringe områdets kvaliteter til friluftsliv og rekreasjon. Området det søkes om utbygging av småkraft i ligger også i to bekkekløfter som har tilstedeværelse av arter på Rødlista (2006 og 2015) og andre naturverdier som ansees som viktig å tas vare på. FNF-B mener derfor at utbygging av småkraft i dette området vil ha sterk negativ påvirkning på både friluftslivssinteresser og naturverdier, og at denne utbyggingen bør stanses.

Friluftsliv

Friluftslivet i områder med vannkraftverk kan bli negativt påvirket hvis områdets estetiske uttrykk forringes betraktelig og om lokale stier og friluftslivsområder blir ødelagt eller degradert i særlig stort omfang. Vannkraft vil gi endringer i vannmengde og omdirigering av vann, noe som vil gi estetiske endringer som mange både lokale turgåere og turister vil finne avskrekkende for videre bruk. Det er derfor viktig med mottiltak som bedrer områdets estetiske uttrykk slik at området fortsatt kan beholde sin attraktivitet som friluftslivsområde. Andre rekreasjonsaktiviteter som bading og avslapning ved vannkilden kan også falle bort, eller bli sterkt redusert ved en utbygging. Dette må det tas hensyn til under utbyggingen slik at ikke utbyggingen av vannkraft går på bekostning av dagens og morgendagens friluftsliv.

Kjørstadelva ligger i et område med mange innbyggere, og er en del av disse innbyggerne sitt nærnaturområde. Dette området er viktig som friluftsliv- og rekreasjonsområde, og eventuelle inngrep her kan forringe områdets potensiale som friluftslivsområde og bruken av området kan dermed reduseres som følge av utbygging av småkraft. Nærnaturområder er viktig for innbyggernes trivsel og helse, og bør tilrettelegges for friluftsliv og rekreasjon, istedenfor småkraft. Kjørstadelva er en av få uregulerte vassdrag i regionen, og Kvennhussfossen er av stor lokal verdi som naturmonument og rekreasjonsområde, noe som tilsier at Kjørstadelva bør skånes for kraftutbygging.

Vannkraftverk som settes opp i områder der det er store friluftslivsinteresser eller i nærheten av områder som er mye brukt av mennesker har større sjenerende virkning enn kraftutbygging i områder som er langt fra folk eller uten store friluftslivsverdier. Dette bør være med i vurderingen om vannkilden er egnet for kraftutbygging siden dette er ensbetydende med store irreversible inngrep i vannkilden og det omliggende naturområdet. Virkningen av vannkraft har også en negativ påvirkning til kommersielle interesser som rafting, padling, fiske og guidet øko-turisme, og verdien av kraftuttaket må settes i forhold til inntektene fra de kommersielle interessene i området. Det er derfor viktig å involvere de lokale kommersielle interessene og friluftslivsinteressene i området for avklare hvorvidt en kraftutbygging vil være i strid med disse interessene, og hvordan en reguleringsplan skal ta hensyn til disse interessene før kraftutbyggingen treer i kraft.

Naturverdier

Det biologiske mangfoldet i en vannforekomst vil bli sterkt påvirket av utbygging av vannkraftverk. Oppdemming, omdirigering og rørlegging av vann vill alle ha negativ påvirkning av det lokale biologiske mangfoldet. Et vannkraftverk vil føre til et brudd i vannkildens kontinuitet og sette det biologiske mangfoldet tilbake til slik det er i de øvre delene av nedbørsfeltet. Gjennom kontinuerlig tilførsel av vann og næringsemner gjennom nedbørsfeltet øker det biologiske mangfoldet nedover mot vannkildens utfall til større elver, innsjøer eller havet. Ved en utbygging av vannkraft vil kontinuiteten brytes, og oppbygningen av biologiske mangfoldet stoppes.

Nedre deler av Kjørstadelva er en del av en bekkekløft som er blitt registrert og undersøkt i forbindelse med NIVA sitt prosjekt bekkekløfter i 2008 (Klepsland, J. T. 2008). Dette viste at området har tilstedeværelse av flere arter som er satt i Rødlista (2006), og trolig derfor også finnes på Rødlista for 2015, og av denne årsaken anbefaler vi at disse naturverdiene tas hensyn til og at det ikke gis godkjenning til videre småkraftutbygging i dette området. Bakgrunnen for prosjektet i 2008 er at vassdragskløfter og fossesprøytoner er en av landets mest varierte og dramatiske naturtyper og som det foreligger et internasjonalt ansvar å ta vare på. Området bekkekløften ligger i bærer preg av uttak av tømmer, noe som har forringet naturverdien noe i området. Likevel har bekkekløften blitt karakterisert som viktig (Klepsland, J. T. 2008), og FNF anbefaler at bekkekløften ikke blir utbygd. Spesielt viktige naturverdier lokalisert i bekkekløften er kalkkrevende karplanter, og bekkekløfter som går gjennom kalkholdig grunn er en sjelden naturtype i Norge (Klepsland, J. T. 2008). Bergveggene i bekkekløften har også et verdifullt mose- og lavsamfunn med flere rødlistede arter. Dette er sjeldne naturverdier som bør tas vare på.

Utbygging av vannkraftverk har negative påvirkninger på vandringsmønster (både katadrom og anadrom vandring) og levesett til stedegen fisk, og ålen står på Rødlista som sårbar (VU) for utryddelse (Artsdatabanken 2015). Det er påvist ål i vassdraget som det søkes om kraftutbygging i (Artsdatabanken 2015). Dette betyr at vannkraftverk som ikke har med avbøtende tiltak i sin reguleringsplan må komme med tilfredsstillende tiltak for å sikre disse artene. Det er påvist at ålen vandrer opp i Kjørstadelva, og avbøtende tiltak må legges inn i en eventuell reguleringsplanen før kraftutbyggingen.

Ålen spesielt sliter med å passere vannkraftverk (Kroglund, F. et al. 2013.), da voksen fisk blir skadet og drept i turbinene, mens glassålen (yngel) har problemer med å vandre opp i elvene om ikke forholdene tilrettelegges. Slike tiltak kan være spesialiserte fisketrapper eller sideløp basert på ålens økologi, eller fangstkulper der både glassål og blankål (voksen fisk på vei til havet) kan hentes opp manuelt og slippes oppstrøms eller nedstrøms vannkraftverket. Forskning viser at sideløp med god vannføring får blankålen til å suksessfullt passere vannkraftverket (Kroglund, F. et al. 2013.), uten å ta skade. Noe som kan være med på sikre god rekruttering til elver med vannkraftutbygging.

Konklusjon

Basert på de gode friluftslivskvalitetene og tilstedeværelsen av viktige naturverdier i tilknytning til Kjørstadelva, anbefaler FNF Buskerud at planene for utbyggingen av vannkraft stanses og at det ikke blir gitt konsesjon for utbygging av vannkraft i planområdet. Naturverdier av regional og nasjonal verdi, samt elvas store viktighet for lokalt friluftsliv og identitetslandskap, tilsier at Kjørstadelva bør forbli uten inngrep fra vannkraftutbygging. Områdets samlede belastning fra vannkraftutbygging er allerede veldig stor, og en videre utbygging vil sette et økt negativt press på allerede pressede naturverdier og friluftslivskvaliteter. Dette er også i samsvar med anbefaling om stans av regulering av Kjørstadelva fra Fylkesmannen i Buskerud, basert på hensynet til naturmangfold og det landskapsmessige aspektet.

Kilder

Klepssland, J. T. 2008. Naturverdier for lokalitet Kjørstadelva, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2008. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Kroglund, F., Gjelland, K. Ø., Güttrup, J., Haraldstad, T., Hegeland, P. V. og Thorstad, E. B. 2013. Overvåking av ål i Storelva og evaluering av tiltak for nedvandring forbi Fosstveit kraftverk. Resultater fra undersøkelser 2012. NIVA. Rapport L. NR. 6491: 1-55.

<http://faktaark.naturbase.no/naturtype?id=BN00101862>

Miljødirektoratet. 2015. Friluftsliv der folk bor. M-307: 1-44. Miljødirektoratets Nærmiljøstatusning.

<http://artskart.artsdatabanken.no/>

<http://data.artsdatabanken.no/Taxon/26086>

Forum for Natur og Friluftsliv(FNF) Buskerud

Thomas André T. Sveri
Koordinator

Forum For Natur og Friluftsliv Buskerud

Nedre Storgate 10, 3015 Drammen

Post: c/o DNT Drammen og Omegn, Postboks 305, Bragernes 3001 Drammen

Telefon: 97722812 E-post: buskerud@fnf-nett.no

www.fnf-nett.no/buskerud

Følgende 11 organisasjoner er tilsuttet FNF Buskerud:

DNT Drammen og Omegn, DNT Ringerike, Kongsberg og Omegns Turistforening, Naturvernforbundet i Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Nedre Buskerud krets av Norges speiderforbund, Oslofjordens friluftsråd, Buskerud orienteringskrets, NOF avd. Buskerud, Buskerud Botanisk forening, Drammen klatreklubb.